

Jurgis Savickis

VAIKAS

Vagys išliaužė į bažnyčią.

Tai įvyko ne be didesnių jiems kliūčių ir vargo. Iš pradžių saugiai reikėjo išlaužti bažnyčios langą, nusileisti virve į vargonus, o iš ten, įsikibus vien rankomis į laiptų paramą, nusileisti apačion į bažnyčią, nes pačių laiptų protarpyje buvo dvejios užrakintos durelės, ir jų laužti nebuvo prasmės.

Nusileidę žemyn vagys pasijuto atlikę svarbesniąją dalį darbo. Eidami geru papročiu ir prilygdami darbininkams, jie susėdo bobinčiuje ir užsirūkė pypkes.

Bažnyčią jie seniai tykojo, buvo kaip ir įvargę; tad verčiau pypkę užrūkyti tokioje saugioje vietoje kaip čia, bet ne bažnytkiemio neatsargioje aikštelėje ar viensėdžio laukuose.

Šiem dviem kolegoms berūkant skanias pypkes, užėjo ant seilės noras pasišnekučiuoti ir, taip sakant, savo garbingas jaunystės dienas prisiminti. O prisiminti buvo ko! Ir vienam, ir antram buvo paliktas ne vienas randas ir defektas veide ir kūno sąnariuose, užfiksavęs senų įvykių datas. Tik pradėk! Juo labiau kad bažnytkiemis su pačiu zakristijonu, bažnyčios saugotoju, buvo sumigęs, o klebonas, kad ir tebevirtė savo miegamajame, užsižibinęs šviesą, knygas ar pinigus skaitė, lyg ponu dėtas, bet ir jis šią valandą mažiausiai tebuvo pavojingas.

Čia nė šuva nesulos, o pasibelsti ir vagiui reikalinga.

Bažnytkiemis buvo Žemaičių žiemuose, kukliai susigūžęs neįbrendamose giriose, pagal vieną traktą į Prūsus, netoli nuo sienos.

Bažnyčia, karčema pakelėje ir kelios viensėdžio trobelės, tai ir viskas. Nelyginant keli baravykai, įsmeigti po eglīšakiu. Iš tolo niekas nė nenuvoktų, kad čia trobų esama ir žmonių gyvenama.

Klebonas, jau įpusėjęs antrąją savo gyvenimo dalį, buvo prityręs ir užgrūdytas žmogus. Jis visiškai tinkamai galėtų simbolizuoti ažuolo kamieną, - toks patvarus jis pats buvo. Senovės

pažiūrų ir tvarkos žmogus, šio bažnytkiemio klebonas mėgdavo ir pats žmonėse aiškumą ir reikalavo iš žmonių drausmės ir paklusnumo. Pats tai darydavo, ir pats to iš žmonių reikalavo. Parapijonys, kad ir privengdavo jo, teikė vis dėlto ganėtinai jam pagarbos, o suteikė "dešimtinę", sprukdavo kur kuris tamsiomis giriomis namon. Žmonės dabodavo ir nemėgdavo, kai "klebonėlis" įtartinais imdavo švytuoti savo gumbine lazda. Dievas žino, kokios keistos fantazijos galėtų kartais įgauti šitas atbukęs pagalys.

Visame kame pirmiausia tvarka ir daiktų rėda. Todėl žmonės, pasišėrę arklius, greitomis sprukdavo namon.

Be reikiamų bažnyčiai ir klebonijai tarnų ir tinkamo jų asistentų personalo, į šią pastogę buvo įleistas dar vienas silpnadvasis vaikėzas dvėsenas. Tolimas kunigo giminė ir našlaitis. Kunigas tarėsi darą tinkamą Dievui darbą, priimdamas našlaitį į savo pastogę ir suteikdamas jam maisto ir mokslo. Vaikas buvo tiek įlavintas, jog galėdavo nemirktelėdamas atsakinėti visais apologetikos bei dogmatikos klausimais. Tai buvo mažas kunigėlis. Šitaip ir žmonių buvo pravardžiuojamas. Jis buvo tarytum gyvas bažnyčios inventorius.

Jaunystės džiaugsmo ir vaikų žaidimų jis kaip ir nežinojo, nebent vogčiomis. Mokslo tikslui išdžiovinta herbariumo gėlė. Ko tik neiškentė jo vargšė galva!

Jis galėjo, pavyzdžiui, bet kam tiksliai paaiškinti, nemirktelėjęs akimi, jog krikštijamasis vaikas, kunigo per krikštą klausiamas: "Ko geidi iš Dievo Bažnyčios?", atsakydavo:

"Tikėjimo". - "Tikėjimas ką tau duoda?" - "Gyvenimą amžiną!" Paskum jau eidavo kaip ir linksmesni posmai - velnio prakeikimas: "Prakeiktas velne, prisipažink savo nuodėmę!"

Trečiasis asmuo, būtent keikiamasis velnias, nebūtinai turėjo pats figūruoti. Jo nusižengimas ir nuodėmė būdavo ganėtinai konstatuojami aprioriškai. Jis pats būdavo reikalingas dėl platesnio vaizdo.

Ūkininkai dėl suprantamų priežasčių turėdavo sufleruoti savo krikštasūniams. Neduok tu, Viešpatie, nesusivokti kokiam grubeikai ir vietoje nustatytos formulės: "Ko geidi?" -

"Tikėjimo" - atsakyti: "Gyvenimo amžino", o daugumas taip ir atsakydavo, tiesioginai ištrenkdami kunigui iš rankų tolimesnes apeigų formules ir už kokią neaktyvumą patys dažniausiai atsidurdami ties pačiu "amžinuoju gyvenimu". Ko ta baimė nepridarydavo žmonėms! Nors šiaip jau žmonės, rodos, buvo nepaiki.

Todėl vaikas, nujausdamas tokios nederinės galimumą, atsidėjęs iš anksto mokydavo "kūmus", kaip reikia atsakyti kunigui. Juos išmokęs, mielai jų būdavo apdovanojamas "ditke" ir tuo būdu užkirsdavo kelia baimės psichozei. Ūkininkus darydavo drąsius, perleisdamas jiems savo žinios dalelę, ir bažnyčioje būdavo amžina harmonija.

Vaikas ir kunigas eidavo dažnai į paliegėlius ir ligonis. Vaikas, hipozu, švėstu vandenių nešinas, teiraudavos dažnai iš kunigo apologetiškų žinių, o kunigas, apsilkęs kamža, kuri turėjo reikšti: "angelas danguje", mielai koreguodavo vaiką ir atsakinėdavo vaikui įprastu kunigui rūstumu, atsiradus kokių netikslumų vaiko pažiūroje.

Kunigo kartais apkamšaliojamas ir apstumdomas už nerangumą, pavyzdžiui, kunigui susivėlinus į mišias, o vaikui dedant albą ir juostą ant kaklo, vaikas žinodavo, kad šita juosta - nebe juosta, bet "susivaldymas".

Vaikas žinojo taip pat, kad užmaunama ant rankos makšnelė atlapas, tai senovės skepeta ašaroms šluostyti. Ir kad Didįjį Ketvirtadienį išvarstomi visi žibintai, tai - išsižadėjimas visų pažibų ir garbės išsižadėjimo ženklas. Nors pačių jau žibintų, žinoma, nederėjo išsižadėti ar nudėti kur.

Vaikui savaime buvo aišku, kad, per mišias kunigui tariant stebuklingus žodžius, ant altoriaus nužengia patsai Dievas kūno pavidalu. Jis veik iki realumo įsivaizduodavo tą nekalčiausiąjį avinėlį, nužengiantį ant altoriaus. Tik nepašvęstieji negali jo regėti. Netikintieji gi, palietę jį - patys žūtų.

Taip pat žinojo, kad žegnojimasis buvo sumanytas vieno seno pono, vardu Tertulijono.

Jis žinojo viską.

Jis gyveno abstraktais.

Kad ir pasirinkdavo jis iš dėdžių ditkių, bet turtuoliu ar praktiku pavadinti jo nebuvo galima. Ilgainiui jis net su vaikais nustojo visai žaidęs. Tuo tarpu kunigas vadindavo jį nuolat "palaidūnu" ir "icliu". Nors iš tiesų kunigas taip bjauriai nemanydavo apie jį. Bet šios hiperbolės tebuvo vien tam tikros pedagoginės sistemos lytys. Kad vaikas giriamas neimtų ir neištvirtų. Nors ir darė vaikas pažangos, bet tikro takto dėlei jis beveik niekuomet nebuvo giriamas. Vaikas būdavo mušamas. Šiaip iš jo maža kas gera teišeitų.

Vaikas buvo kaip ir apkurtęs, užsidaręs savo kevale. Jis gyveno bažnyčia ir bažnyčioje. Todėl jis taip puikiai mokėdavo pamokyti kitus "monstrancijos" jam iš sodžiaus atvedamus vaikus, dar nekirptus avinus.

Pamokyti juos patarnauti mišioms ir lotyniškus tekstus tarti. Nors ir labai žemaitiška tarme būdavo tariami jo lotynų tekstai ir skirdavos kiek nuo įstabios senovės Romos gerųjų dėdžių tekstų, tačiau jis savo kalba buvo pakankamai geras prastiems žmonėms pasiklausyti ir išgirsti. Kunigui širdžiai suminkštinti ir žmonėms ašaroms išspausti. Ši prekė būdavo perkama gryna moneta.

"Toks angelėlis!" - iki koptumo kartodavo moterys, bežiūrėdamos į baltai apsilvilkusį, mišioms patarnaujantį vaiką. Nes, kaip visiems yra gerai žinoma, angelai vilki baltai, o savitarpy kalbasi lotyniškai.

Apkurtusioje vaiko galvoje, vien palietus Dievo tarnybos sritį, tuojau puikiai pradėdavo veikti tekinėliai.

Klebonija stovėjo atstu tankiame sode, tokiame tamsiame vakarais.

Pabeldus kokiam paklydėliui žmogui vakare į klebonijos duris, pirmiausia būdavo išritinama sunkioji fortecos patranka - klebonijos šeimininkė. Ji kaip rankinėmis granatomis pradėdavo svaidyti savo žodžiais iš anapus pakelto tilto - aklinai uždarytų durų.

- Kas? Kuriuo reikalu? Kodėl, vėlyba valanda. Klebonėlio nėra namie. Sustoti? Arklius

pasiganyti? Yra - karčema!

Jei ir tat negelbėdavo, o "gosposei" pradingus, vis dėlto tvirtovės durys būdavo gulamos lengvatikių ir paikių žmonių, jiems stuksenant botkočiais ir kitais pabūklais į duris, girgždinant durų rankeną ir spardant klebonišku durų apačias, tada iš apgulamos klebonijos vidaus būdavo išvelkamas patsai tarūnas - be reikalo pajudintas klebonėlis. Jis būdavo tada pavojingas. Jis tada patsai imdavo stuksenti gumbine lazda į priebučio grindis ir jau nebe falcetu ar koku kontraltu, kaip paikiai haubikai pridera, bet tikru bosu riktelėdavo:

- Kunigo nėra namie!

- Paklydot? Rodiklis sulūžo, besileidžiant nuo kalno? Žiūrėkit, kad kas kitas jums nesulūžtų! Neišmanėliai! Čia klebonija. Yra žydų karčema!

Bum! Bum! Lazda akompanuodavo į ažuolines priebučio grindis, suvertas kaltinėmis vinimis, kaip pridera padoriam senovės mada darytam daiktui. Užtekdavo kelių pirmųjų imponantiškų kunigo balso gaidų, kad muzikėlis daugiau nebesikivirčytų.

Laiku sveikas išsinešdavo savo kailį, surasdavo tikrai nurodomą karčemą ir tenai pasitaisydavo savo kelionėje sužalotą rodiklį.

Karčemoje visuomet svildavo virtuvas, ant tapčanų nuolat tysodavo žydai, įvairių amžių vyrai, vienos giminės atžala, kaitindami savo kojinetas ir aukštai iškeltas kojas prie baltintos ir visuomet karštos krosnies. Nežinia, iš ko jie begyvena, kojas nuolat prie krosnies bešildydami, bet visuomet yra apsirengę ir, matyti, pavalgę.

O pakeltos kartą fortecos tiltas niekuomet nenusileisdavo.

Toksai atsargumas buvo visai vietoje. Taip elgtis klebonas turėjo visiško pamato. Ypač po vieno šiurpaus įvykio klebonijoje.

Giriose gyvenęs kunigas - kaip kunigas, žmogus platesnio akiračio ir intuicijų, mėgdavo seniau dažnai susitikti su žmonėmis. Dažniausiai tokiais pat visur buvusiais ir pasaulį pažinusiai, kaip ir jis, ir tarti su jais vieną kitą vertą žodį. Kiekvienas platesnių intencijų

žmogus turi miklinti ir gimnastikuoti savo protą.

Kartą tokiu malonių konservatorium, sielos gaivintoju buvo vienas vengras vertelga, atkeliavęs su dviem prekių vežimais į kleboniją ir, kaip irgi platesnio akiračio žmogus, kunigo buvo mielai išileistas. Davė pastogės jam, arkliams, jo tarnui, neminint jau pačių prekių priglaidimo.

Šitokiais beapsilankančiais pirkliais grosistais, kaip jie patys save dažniausiai vadindavo - "vengrais", tikromis Paryžiaus kilnojamos parodomis, gėrėdavos ir patys didesniųjų dvarų ponai ir laikydavo net už garbę priimti juos ir tinkamai pavaišinti. Net kai kurių dvarų chronologijos metmenys būdavo nustatomi nuo vengro apsilankymo dienos.

- Mūsų Anusytė gimė, kai atsilankė vengras!

- Penktą dieną nuo vengro apsilankymo buvo asesoriaus sulicituota Podgajuvka!

Tokios ir kitos svarbios reikšmės turėdavo kartais vengrai didžponių dvarų gyvenime.

Tad ir kunigui, pasitikus vengrą, teko juo pasitikėti ir pasigėrėti, ypač pamačius tokį svarbų pažiūrėti žmogų. Su stambiu aukso žiedu ant piršto, įstatytais aukso dantimis, visiška retenybe tada klebono giriose, ir kitokiomis aukso pažibomis kaklaryšyje, krūtinėje, manketų sagose bei kitokiose įprastose ir mažiau įprastose vietose.

Tiesą pasakius, tie aukso dantys pirmiausia ir bus suėdę kunigą. Žmogus su visa savo menkybe turi įprasto patraukimo pasiduoti aukso ir mamonos žavėjimui. Vengro aukso dantys buvo kunigo prapultis. Jie buvo tokia retenybė tada.

Vengras - kaip vengras, geriau pagalvojus, kas ten jį galėtų sukontroliuoti. Bet pasisakęs esąs katalikas, tuo pats sau suteikė kunigo akyse geros atestacijos. Kunigas atsidėjęs klausinėjo apie svetimų kraštų katalikybę ir svetimų kraštų buitį ir papročius. Tai daryti juo labiau pritiko kunigui, kad tuo metu žmonės neturėjo keisto ir nedėkingo įpročio siųsdintis į namus įkyrių laikraščių su mažiau ar daugiau patikimomis juose žiniomis iš plataus pasaulio. Gyvam žodžiui - pirmenybė!

Vengras vertelga, kaip ir malonę rodydamas savo globėjui kunigui, pradėjo kaip ir nenoromis rodinėti savo pakų turtus.

- Šilko gobtuvai!

- Madepolamas.

- *Crepe de Chine!*

- *Ninon!*

- *Charmeuse, atlasas.*

- *Satin.*

- *Chiffon..*

Juo tolyn, juo vis skubiau.

- Ne! Ne! - rūsčiai atsakinėjo gumbinė kunigo lazda. Ji aiškiai sakė: "Nereikia!"

Lazda pyko. Ir erzinama šiais svetimais, niekam nesuprantamais žodžiais. Aiškumo! Pirmiausia - aiškumo ir rimties.

Kunigas sėdėjo patogiai fotelyje, pledu užklotomis kojomis ir atsiurbdamas iš reto gurkšnių arbatos, sumaišytos su avietėmis. Vengras nebeturėjo laiko to daryti, nors ir jam buvo arbatos pripilta.

Kad būtų suteikta dvasiškos emocijos ir kiti klebonijos tarnybai, į seklyčią buvo įsileisti su tam tikromis prerogatyvomis ir kiti klebonijos žmonės, kurie sustojo pusračiu kampe, su tinkamu padorumu ir atstu nuo klebono kėdės. Kiekvienas juk turi šį tą pamatyti pasaulyje.

Vaidmuo galėjo plėtotis nekliudomas.

Žmonėms buvo suteikta tiek žiūrėjimo ir džiaugsmingo nusistebėjimo ir net tylių ašarų, kunigui liepiant vis toliau rodyti daiktus, o šeimininkei instinktyviai vis betiesiant ranką prie kokio "madepolamo" (liautis tai daryti jai trūko jėgos). Bet kunigo skeptras, kaip kokios gvardijos tambūrmadžoro iškelta lazda, vis liepė imti dar aukštesnes, dar naujesnes gaidas.

- *Maroquin!*

- *Serdepolan!*

- *Astracan!*

- Peniuaras, čenčilių blama...

- Įsukamas garvežys vaikams, su vagonėliais...

- Cigarų rūkiklis... Stop.

- Atidėti į šalį. Pažiūrėsime! - kalbėjo lazda.

- Šiltas pledas!

- Atidėti...

- Apsiaustai.

- Šilko korsetai!

- Šilko *combination*...

- Hi hi... - atsiprašinėjo mandagiai vertelga antakius sutraukusio kunigo.

Ne kunigui tokie daiktai. Moterų skuduručiai, pablizgučiai. Šilkas.

- Albumai, skustuvai, pjautuvai, žibintuvai, apyrankės! - be nuovargio peržiūrinėjo savo daiktus vengras. Kaip į kokią Budapeštą visus vienu rankos mojimui nukėlęs.

Jis geriausiai žinojo klebonijas ir dvarus, savo prekes tedėstė gražių manierų ir satisfakcijos dėlei, o ne dėl kažkokio uždarbio. Kartą taręs kainą, jis neatsileisdavo. Kiekviena, nors mažiausia, pastanga nuderėti galėdavo nebepataisomai pagadinti vengrui nuotaiką, o to paprastai visi vengdavo.

Tarnams ir tarnaitėms ta žiūra įvarė nakčia nepaprastų ir fantastiškų sapnų. Kai kurie visai negalėjo tą naktį užmigti prisigėrę pasiutiškų įspūdžių.

O vis dėlto dar pati didžioji skrynia turėjo būti atidaryta tik rytoj. Šiandie buvo - vien foršmakas!

Pačiu kaitriuoju nakties įmygiu klebono seklyčioje pradėjo staiga loti "pakajavas" šuo, nežinia kodėl "Malčiku" vadinamas. Jo balsas buvo kaip skambalėlis ir tarytum turėjo trūkti.

Protarpiais šuva net ūkčiojo, taip jis persiėmęs buvo tuo savo alasu.

Alasuoti nakčia kunigo seklyčioje buvo pavojinga.

Pirma pašoko iš miegų kunigo šeimininkė ir ėmė malšinti šunį.

Šitoksai negerbimas šio namo ir šios valandos, šeimininkė jautė, brangiai gal atsieiti šunio kailiui. O podraug, kol dar ne vėlu, reikia gelbėti ir savo kailį.

Bet kur ten šuva! Kartą įsileidęs, savo keistais šunies sumetimais nė nemanė liautis ir pasiduoti žmonėms. Prikibęs prie skrynios, jis buvo nuo jos nebeatplėšiamas.

- Malčik, Malčik...

- Mal-čik! - pati labiausiai nusigandusi, rėkė šeimininkė.

- Tetulėle, žiūrėk, čia skylių esama prigraižyta! - pasakė nubudęs pusberniukas. Jis ką tik buvo besušniuręs drauge su žąsimis užpečkyje pirkioje. Jis buvo prikeltas šunies. Jis buvo gudrus vaikas.

- Kokios čia skylės...

Sugirgždo durys. Dar įėjo piemenė ir merga. Žmonės kėlėsi.

Visa tat turėjo baigtis blogiausiais išdaviniais pačiam staugėjui ir žmonėms. Pabaudos valanda artinos.

Įėjo pagaliau ir pats kunigas. Vaiko augintinio prikeltas ir jo žibinamas. Didžiai įmigęs ir rūstaujās.

Jis nieko nepaklausė, tik sušnairavo rūsčiai į visus. To pakako. Visi nudelbė akis kaip nudilginti. Nelaimė buvo čia pat.

- Šuo laukan! - rimtai trinktelėjo lazda.

Bet šuo, kad ir užgautas, nė nežvilgterėjo į kunigą, stovintį visu savo rūstumu, nakties apvalkalais. Dėl to dar rūstesnį atrodantį. Šuniukas raižė kojomis seklyčios grindis, čypė, uostė, urzgė ir vėl, straktelėdamas atgal, puldavo prie didžiulės skrynios, tarytum norėdamas ją suėsti.

- Kunigėli, čia skylių pribadyta! - drąsiai atsiliepė pusbernis.

Skrynja pasirodė kunigui įtartina. Jis, patempęs lūpą, sumurmėjo:

- Atidarykite man skrynją!

O pats stovėjo vienmarškinis, sunertomis ant krūtinės rankomis ir vienoje rankoje laikydamas lazda. Kaip koks susimąstęs Napoleonas.

Keli šių namų aborigenai, tarnai ir tarnaitės, puolė prie skrynios - timp timp - skrynios antvožalas nė iš vietos.

- Atneškite man kirvį! - Visi puolė vykdyti savo valdovo paliepimo.

Kai tik buvo sugraibytas ir atneštas kirvis, pati skrynja atsidarė ir joje atsistojo žmogus su stiletu rankoje. Žmonės net užtelėjo į pakampius. Bet kunigas nebuvo pliuškis. Ilgai negalvodamas, jis movė savo lazda vagiui per galvą. Šis svirstelėjo ir, linksmai nusišypsojęs, turbūt sustojus visiems centrams galvoje veikti, susmigo ant skrynios dugno. Jį uždarė skrynioje ir uždarytą skrynioje atidavė paskum vyriausybei.

Po kelių dienų buvo sugautas ir antrasis. Jau tikrasis vadas, suspėjęs pasprukti su savo arkliu į girias. Bet, pamėginęs daryti pastangų "pabėgti", buvo sargybos nuknekytas ir jau nebegyvas atvežtas į kalėjimą.

Įsilaužę šiandien į bažnyčią vagys ramiausiai sau šnekučiavos.

Jie abu buvo stambios sudėties, pajuodavę ir apžėlę. Tokie kaip paprastai yra vaidinami blogesnės rūšies operetėse vagys, o šiuo atveju - labai panašūs į aprūkusius sodžiaus kalvius.

Vieno vagies akis seniai buvo išmušta ir išvarvėjusi. Jis težiūrėjo, žmogus, viena savo beblyksnojančia ir tamsia akimi, pražilusią antakių kaip skliautų užsklęsta, ir darė žmonėms dvigubo efekto savo akimi.

Vagies akis buvo nejauki.

Nors šiaip jau jis visas buvo gan liesas ir net kiek įdubusia krūtine gyslius.

Vagys kalbėjo apie prietarus. Taip elgtis jiems atrodė kaip ir tinkamiau bažnyčioje.

Antras, tikras kontrastas pirmajam, buvo nusipenėjęs, plačiu veidu ir įraudęs.

Labai panašus į elgetą, kuriam visuomet labai gerai sekasi ir kuris paprastai yra vežiojamas vežimėliu, dėl to toks nutukęs. Buvo toks sukaitęs, kaip ties žarijomis ilgai stovėjęs žmogus.

Jis pasakė:

- Kartais daikto negali paimti rankomis. Jis kaip užburtas!

- Man nėra užburto daikto!

Jis ištraukė iš užančio ir nutrenkė į aslą peilį.

- Aš galėčiau šituo štai viską priveikti! - pasakė išvarvėjusi akis.

Jo kolega nesutiko su juo.

Kartą jis, pilvazas, buvęs nuėjęs į grovų Zaleskių, koplyčią neseniai mirusio Zaleskio karsto aplankyti. Vieną kitą karstą pavykę atplėšti kuo gražiausiai, buvęs jau prisirankiojęs branzolečių bei žiedų ir pačius aukso dantis senajam Zaleskiui belupęs, bet staiga koplytėlės varpas pradėjęs kaukti. Vagis nubaidytas pradėjęs blaškytis į visas puses. Bet koplytėlės durų nerandęs.

- Reikėjo nusigąsti! Ar nežinai, kad tai nabašninkams skambutis!

- Nabašninkams skambutis?

- Ponai mirdami įsitaiso rūsyse sau skambučius. Jei kuris atgytų, kad galėtų sau prisišaukti liokajų. Mat ne visi ponai iš karto miršta.

- O dar turbūt nusigandai!

Nusigandai! Ištrūkęs iš koplytėlės, žiūriu - nei čia durų, nei čia kapinių. Tuščias laukas, keli žabarai išaugę, o žiedai iš kišenių išgraibstyti, neliko nė vieno! O žandai subraižyti: žinai, numirėliams nagai auga!

- Nagai auga... Akmenys laukuose auga, o ne nagai! - pasipiktino jis savo draugo obskurantiškumu. - O man nėra jokių burtų! Jei aš norėčiau, galėčiau štai šituo peiliu suraižyti duoną altoriuje, ir nieko man neatsitiktų.

Jie šnekučiasosi kaip du klubo nariai.

Vienakis, įdubusia krūtine, ant kurios iš abiejų griovelių pusių augo plaukų samanos, tarytum tyčia nugrimuotas piratas akiplėša, į sceną išleistas, mėgino savo sugrubusiu nykščiu pritekinto trikampio peilio ašmenis adatos smailumo.- Ar ims? Ar dar, vadinas, ir ateityje galės būti pavartotas šis pabūklas?

Mirkčiojanti ties altorium amžinoji ugnis skleidė asloje tamsų judantį ratą, pasiūsdama kelis draugingus spindulius nuo savęs variniam, bebliksnojančiam sietynei. Klevų šakos šventoriuje beldėsi į gotiškus pailgus bažnytėlės langus ir vieni tepriminė juodąją naktį ir aną svietiškąjį pasaulį.

- Duona, ne duona, o kartais gali pavirsti švenčiausiuoju avinėliu! - jis žinąs vieną atsitikimą vienoje parapijoje, kaip sėbras rėžtelėjęs peiliu duoną altoriuje, o ši trykstelėjusi krauju ir pavirtusi avinėliu. Toks baltas kaip išpraustas, garbiniuotas, ir bliaua! Mè-è-è!

- Esi neišmanėlis! Kvailas, kas tokius niekus kalba, o dar kvailesnis, kas juos kartoja.

Abu vagys susikūprinę leidosi pusiau risčiomis per bažnyčią. Pirmas drūtasis vagis, išvertęs pilvą, net pūkšnojo iš to savo raudonumo ir drūtumo. Paskui jį žengė drąsesnysis, gyslius, tekintu peiliu bebliksnojęs, su savo drąsiu vienos akies žvilgsniu.

Altorius, amžinos ugnies įšviečiamas, net žerėjo. Toks jis majestotingas ir nepaprastas buvo šią valandą.

Nors ir žmogaus ranka buvo padarytas Dievo kūnui gyventi šis altorėlis, bet jis seniai buvo nustojęs žemiškos reikšmės. Toks jis visas buvo įvairiaspalvis, įauksintas, įsukamas, su įvairiomis atskiriomis koplytėlėmis. Skaisčiomis dangiškoms spalvomis išpuoštas.

Tik rasi pačioje bažnyčioje vargonų grojimo betrūko. Šiaip jau smilkalų kvapo, aukštinančio žmogaus sielą, buvo dar užsilikusio nuo pirmiau.

Nors vagys su savo motinų pienu buvo įžindę misteriją ir tikėjo, kad didžiajame altoriuje "gyvena" Dievo kūnas, bet jie norėjo dabar paimti savo vagiškos spėkos rekordą ir peiliu

subadyti sakramentą. Kova buvo didelė.

- Kai paliksiu ant servetos subadytą, tegu žmonės pasidžiaugia!

Išėmė vagys indą su Švenčiausiuoju ir žiūrinėja jį. Rankos dar jiems neatsitiesė. Jie tvirti. Jie lietė rankomis Švenčiausiąjį.

Bet staiga visai garsiai, alaslyvai suskambėjo varpelis mišioms vadinti. Trenkė žaibai.

Atsivėrė dangus. Jie rados prakeikti.

Varpelio pasaitėlis, kažkieno paliestas, dar siūbavo, ir patsai varpas lingavo.

Vagys švystelėjo į šalį; jie buvo didžiai nusiminę.

Žiūri - prie pat altoriaus stovi baltai apsivilkęs vaikas.

- Kas tu? - dar ne visai drąsiai paklausė raudonveidis.

- Aš esu Dievo Avinėlis, kuris naikina žmonių nuodėmes...

- Koks tu avinėlis, tu vaikas. Aš tave užmušiu!

Tada vaikas paėmė monstranciją ir pakeltomis į dangų akimis prabilo:

Konpitieor Dievo omnipotenti - biate Marija semper virgini - biato Mekajeli Arkangelio - biato Joani Baptiste, sanktis apostolis Petro et Paulo...

Sugrojo vargonai. Bažnyčioje paplito smilkalai. Varpams atsiliepė tikinčiųjų žmonių choras.

Vagys priklaupė. Vagys išgirdo daug jiems nesuprantamų, magiškų žodžių (bažnyčia jie seniai belankę). Jie net virptelėjo nuo šių žodžių. Kad ir suprato jie Petro ir Povilo vardus, visos kalbos suprasti negalėjo.

Lotyniškoji vaiko tarmė buvo gana savotiška, bet ji padarė tinkamo įspūdžio galvažudžiams. Su tokiu įsitikinimu ir sykiu tokiu naivumu buvo pasakyta malda.

Jie atslūgo.

Raudonasis, kad ir buvo užsimojęs peiliu, bet buvo atstumtas stipriai į šalį vienakio,

išdžiūvėlio. Jis pats parodysias, kaip reikia elgtis panašiais atvejais! Jis pakėlė ranką ir - didžiausia keistenybė! - jo ranka nesikėlė. Ji buvo nudžiūvusi. Vaikas buvo tikrai užburtas. Jis negalėjo užsimoti ant jo. Jis buvo šventas.

Peilis iškrito vagiui iš rankos, sužvangėjęs asloje.

Vaikas, laikydamas monstranciją, tyliai žengė zakristijos link. Jis geriausiai žinojo, kad monstranciją pirmiausia reikia gelbėti nuo ugnelės ir nuo piktų žmonių, nuo jų palietimo ir išniekinimo. Šiaip galėtų ištikti baisios nelaimės visą kraštą ir pačią bažnyčią.

Jis ėjo lėtais, manieruotais žingsniais, visiškai neskubėdamas.

Paskui jį sekė lyg užkerėti vagys. Momentas praleistas.

Zakristijoje stovėjo kunigas su dviem vyrais ir zakristijonu, žibintuvu šviečiančiu.

Pro akmenuotą bažnyčios aslą prabėgo dvi pilkos pelelės. Tai buvo vagys.

Jie šūstelėjo prie viškų. Bet kur ten!

Jie buvo tuojau sugauti ir šakėmis prie sienos priremti.

Kunigas seniai jau ruošėsi prie ligonio.

Pasiųstas į bažnyčią švęsto vandens, ligoniui reikalingo, vaikas, kaip paprastai, kažkur užtruko. Už tai jis buvo kunigo pavadintas negražiu vardu: "rakalis!"

Vaikas, bažnyčioje išgirdęs įtartina brazdėjimą ant viškų prie lango, atsargiai šūstelėjo už altoriaus. Jis suprato, kad tai būta vagių. Pirmiausia reikalinga buvo gelbėti monstranciją. Bet monstrancija gelbima visuomet pati žmogų nelaimėse gelbsti.

Pasibaisėję žmonės būtų vietoje nudėję piktadarius. Jei kunigas, pabodamas vietos šventumo, nebūtų įsakęs tuojau nuvesti bažnytvaigių į kleboniją ir jų tenai stropiai saugoti.

Klebonijoje jie buvo tikrai stropiai "saugomi", net kraujas čiurkšlėmis iš jų varvėjo. Bet ir čia jų pribaugti nebuvo galima, nes klebonija vis dėlto nepakankamai toli buvo nuo bažnyčios ir sudarė su ja kaip ir vieną kompleksą.

Įvykis bažnyčioje tuojau aplėkė visą apylinkę. Net karčemos žydai, kojas ties pečiumi

bedžioviną, subėgo į kleboniją (šiuokart jiems buvo leista) stebuklą žiūrėti.

Dabar vagys galėjo būti nudėti kokio berno, smarkiau smeigtelėjus šake į kūną. Niekas nė nesistebėtų, kad taip įvyktų. Beliktų tik krūva mėšlagalių ir žarnų. Kaip nuo kokio gyvio, žemės šliaužėjo, o ne žmogaus. Bet juos tebaudė dar kunigo įsakymas "saugoti", vadinas, - gyvus.

Sargai, bestovėdami prie tokių piktadarių, ypač stebėjos, kas būtų, pavyzdžiui, su šių nedorėlių kūnais, jei vagys būtų prariję aplotką. Mintis buvo paradoksiška, bet ji juos masino. Nors šie sargų samprotavimai jokios praktiškos reikšmės neturėjo, nes nieko tariamo neįvyko, bet, nuolat žiūrint į tokius baisius žmones, atsiranda ir tokių baisių minčių.

Šventvagiai dabar bliksojo savo akimis. Suveltai ir pabasnoti, keikią ir negalį dovanoti, kam jie turėję tiek eksperimentuoti, o nėję prie darbo įprastu tikslumu. Kvaila užgaida dalyką patirti bus juos amžinai pražudžiusi. Nors tai ir turėjo būti visų drąsiausias jūdviųjų žygis.

Bevežami giria vagys buvo nudėti.